

N:o 77.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Maj 1876, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående pensioneringen af arméens befäl med vederlikar.

(1:sta U. A.)

Uti en den 31 sistlidne Januari till Riksdagen aflåten nådig proposition (N:o 26) har Kongl. Maj:t, med åberopande af ett den nådiga propositionen bilagdt stadsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden, föreslagit, att Riksdagen, under förutsättning att arméens pensionskassa blefve upplöst och af kassans nu varande tillgångar ett belopp af tre millioner kronor till statsverket öfverlemnades, måtte *dels medgifva*:

att så väl arméens framtida pensionering, enligt de af Kongl. Maj:t nu godkända grunder och bestämmelser, måtte från 1877 års ingång af statsverket öfvertagas, som ock de före nämnda tidpunkt, enligt gällande stadganden, beviljade pensioner med dem åtföljande begravningshjelp få från statsverket utgå;

att arméens pensionskassas förbindelser mot dess tjenstemän öfvertoges af statsverket; samt

att till bestridande af de utgifter, som vid bifall till nu afgifna förslag komme att drabba statsverket, måtte användas: 1:o ej mindre tre procent årligt afdrag af lönerna för de befattningar, hvilkas innehafvare blefve till pension enligt de nya stadgandena berättigade, med undantag endast af lönerna för de å artilleriets tygstat anstälde handverkare, än äfven de pensionsavgifter, som inflöte från löntagare, hvilka vid gammal

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 4 Saml. 1 Afd. 40 Häft.

pensionsrätt kvarstode; 2:o de å Nionde hufvudtiteln uppförda, arméens pensionskassa nu tillfallande ordinarie anslag, nemligen:

ersättning för mistade löneinnehållningar.....	Kr.	4,639: 50.
dito för nådars- och begrafningshjelpsbesparingar	»	28,080: —
och af anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa	»	105,398: 47.

dels ock ytterligare till bestridande af förberörda utgifter *uppföra* å Nionde hufvudtiteln ett nytt förslagsanslag till erforderligt belopp, hvilket anslag för år 1877, i stället för nu der upptagna kreditiv för arméens pensionering å tillhopa 390,500 kronor, äskats att å extra stat utgå med 1,070,000 kronor.

Enligt nu gällande stadganden åtnjuter arméens befäl och underbefäl *dels* pension från arméens pensionskassa enligt det senast den 21 November 1865 för denna kassa fastställda reglemente, till upprätthållande af hvilken pensionering ett kreditiv af 85,500 kronor är å Nionde hufvudtiteln uppfördt, *dels ock* enligt Kongl. cirkulären den 9 Februari 1858 och den 6 November 1860 fyllnadspension af det för sådant ändamål å nämnda hufvudtitel anvisade kreditiv, hvilket för innevarande år utgör 305,000 kronor. För de belopp, som enligt dessa pensionsstater tillkomma de särskilda tjänstegraderna inom arméen, finnes redogjort uti det af särskilde komiterade den 27 sistlidne Januari afgifna betänkande angående arméens pensionering (sid. 6—10), till hvilket Utskottet tillåter sig hänvisa.

Med tillämpning åter af det i statsrådsprotokollet intagna förslag till bestämmelser angående pensionering af arméens befäl med vederlikar, skulle full pension utgå med hela det fasta lönebelopp, som den afskedstagande på stat innehade, der ej detta öfverstege 1,000 kronor, men för högre lön med 80 procent deraf, dock att pension å lön utöfver 1,000 kronor icke i något fall skulle understiga detta belopp; varande vid komiterades omförmälda betänkande bilagd en uträkning å de belopp, hvartill full pension, enligt komiterades förslag, hvilket hufvudsakligen blifvit af Kongl. Maj:t godkändt, skulle komma att utgå för de olika lönegraderna enligt 1875 års lönereglering.

Arsafgifterna af kassans delegare, hvilka enligt det nu föreliggande förslaget skulle motsvara 3 procent af lönebeloppen, utgå för närvarande med 6 procent af pensionsbeloppet i den klass, hvartill delegare hörer.

Utaf arméens pensionskassa, hvilken enligt 1874 års bokslut utgjorde 3,747,794 kronor 38 öre, skulle, på sätt ofvan är omförmäldt, 3,000,000 kronor till statsverket öfverlemnas, men återstoden användas till förstärkande af arméens enke- och pupillkassa.

Enligt uppgjorda beräkningar skulle under år 1877 utgifterna för så väl den nya pensioneringen som de vid sågda års början redan beviljade pensioner från arméens pensionskassa och fyllnadspensioner af statsmedel uppgå till..... Kr. 1,329,150: —

För arméens pensionering finnas nu å riksstatens Nionde hufvudtitel följande ordinarie anslag, nemligen: ersättning för mistade löneinnehållningar..... Kr. 4,639: 50.
dito för nådårs- och begravningshjulsbesparingar..... » 28,080: —
dito för $\frac{3}{5}$ af Vadstena krigsmanshuskassas äldre inkomster..... » 105,398: 47.
Härtill kommer löntagarnes årsbidrag, för år 1877 beräknadt till..... » 123,000: — 261,117: 97.

Det anslag, som för år 1877 blefve behöfligt, komme således att utgöra kronor 1,068,032: 03.
eller i rundt tal det belopp af » 1,070,000: —
som nu af Kongl. Maj:t äskats.

Då emellertid de här ofvan omförmälda kreditiv, hvilka nu äro för arméens pensionering på extra stat anvisade, tillsammans med beräknad ränta å det belopp af 3,000,000 kronor, som skulle till statsverket öfverlemnas, uppgå till » 540,500: —
skulle återstoden eller kronor 529,500: —
utgöra den tillökning i kostnad, som den nya pensioneringen komme att under år 1877 medföra.

Då fråga uppstår om ordnande af en pensionsstat af den omfattning, som den nu förevarande, återföres tanken ovilkorligen till det redan länge kända och vid flera föregående tillfällen framhållna behovet af ett allmänt ordnande af pensionsväsendet för alla statens embets- och tjänstemän. Om än de väsentligen olika förhållanden, som ej mindre i afseende å kompetensvilkor än afven i fråga om tjänstegöromålens beskaffenhet och omfång ega rum mellan olika embetsverk och tjänstemannacorpser, med nödvändighet betinga stora olikheter i lönestaterna, synes det dock som skulle för ett allmänt ordnande af pensionsförhållandena,

hvilka endast afse att betrygga statens tjenare en efter deras olika tjenstegrad samt vigten och beskaffenheten af de göromål, som varit åt dem uppdragna, lämpad måttlig bergning, några i sakens egen natur grundade svårigheter af öfvervinnelig art ej kunna möta. De många på olika håll redan samlade pensionsfonderna och de olika principer, efter hvilka pensioneringen för särskilda tjenstemannaklasser är ordnad, göra det emellertid knappast möjligt att nu ifrågasätta pensionsstaternas sammanförande till vissa allmänna kategorier, och under sådant autagande synes giltig anledning ej förefinnas att nu på staten öfverflytta hela bestyret med arméens pensionering, utan torde denna lämpligast böra fortfarande såsom hittills af arméens pensionskassa ombesörjas med bidrag af statsmedel. Genom den nästlidet år för armébefälet genomförda löneregleringen blef aflöningen för detta befäl högst väsentligen förbättrad, och utan fara för misstag torde det kunna sägas, att Riksdagens önskan att åstadkomma jemnhet i aflöningen och förenkling i statsförvaltningen genom alla löners bestämmande i kontant gjorde densamma benägen att medgifva lönerns sätande till högre belopp, än som eljest kunnat ifrågakomma. Denna förbättring i aflöningen åberopas nu såsom ett hufvudsakligt skäl för behovet af ökade pensioner, och obestriddligt är, att ett missförhållande uppstått mellan lönerna och pensionernas belopp; men för Utskottet vill det synas, som borde just den så väsentliga förhöjningen i aflöningen inom alla grader af arméens befäl kunna anses grundlägga skäligen anspråk på ett mera verksamt deltagande från detta befäls sida i kostnaderna för deras pensionering. Då, på sätt i statsrådsprotokollet är anmärkt, pension i sjelfva verket är att betrakta såsom en redan intjent lön för fullgjordt arbete, lär det ej kunna förnekas, att ett bifall till Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle utgöra en ytterligare och ingalunda obetydlig löneförbättring för arméen — en löneförbättring, för hvilken så mycket mindre fog synes förefinnas, som den redan medgifna förhöjningen ej varit med någon den ringaste förändring i tjenstgöringsförhållandena förenad. Visserligen skulle staten emot öfvertagandet af pensioneringen bekomma utaf arméens pensionskassas fonder ett belopp af 3,000,000 kronor, men då statens utgifter för pensioneringen redan nu skulle ökas med öfver 500,000 kronor och sedermera alltjeint stiga, så att de ansetts, då pensioneringen blifvit fullt genomförd, komma att uppgå till mer än 2,000,000 kronor årligen, lär öfverlemnandet af förstberörda belopp ej böra tilläggas något nämnvärdt inflytande på bedömandet af nu förevarande fråga.

Af hvad sålunda blifvit anfördt framgår, att Utskottet icke kunnat den Kongl. propositionen understödja och att, då en förbättrad pensionering

af arméens befäl synes behöflig, denna, enligt Utskottets åsigt, icke bör, på sätt nu af Kongl. Maj:t blifvit ifrågasatt, grundas på statens mellankomst, utan i vidsträcktare mån beredas genom förhöjning i delgarnes bidrag. Ett sådant anspråk synes Utskottet så mycket mera berättigadt, som den för de militäre tjänstemännen satta lägre pensionsåldern medför ej endast att kostnaderna för deras pensionering blifva, med något så när lika pensionsbelopp, högst betydligt högre än för civile tjänstemän, hvilkas pensionsrätt i allmänhet först inträder 10 à 15 år senare, än äfven att förstbemälda tjänstemän måste vid afskedstagandet vara vida bättre i stånd att, om de deraf äro i behof, egna sig åt inkomstbringande verksamhet, än den civile tjänstemannen, som är pensionsberättigad först när helsa och krafter äro brutna och försvagade.

På sätt ofvan är antydt, lärer pensionernas höjande till nöjaktiga belopp icke kunna endast genom löntagarnes bidrag åstadkommas, men tillökningen i statsbidraget bör dock kunna inskränkas till vida lägre belopp, än nu är ifrågasatt. I saknad af den för frågans bedömande ur denna synpunkt nödiga utredning, har emellertid Utskottet ej kunnat nu i berörda syfte framlägga något bestämdt förslag, utan torde frågan härom böra Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas, och vid sådant förhållande torde för den statsreglering, som nu föreligger, någon förändring i nu gällande grunder för arméens pensionering icke böra vidtagas. Till upprätthållande af pensionskassans egen pensionering lärer, enligt hvad det den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof bilagda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden (Bil. 3 a, sid. 70) gifver vid handen, det hittills uppförda beloppet af 85,500 kronor vara äfven för år 1877 tillräckligt, och i det till fyllnadspensioner enligt Kongl. brefvet den 9 Februari 1858 afsedda kreditiv, för innevarande år upptaget till 305,000 kronor, har den hittills iakttagna förhöjningen af 15,000 kronor af pensionskassans direktion (sid. 71) ansetts kunna ned sättas till 10,000 kronor och således för år 1877 upptagas till 315,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

a) att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående pensioneringen af arméens befäl med vederlikar, må under riksstatens nionde hufvudtitel för år 1877 på extra stat anvisa under enahanda vilkor och bestämmelser, som hittills varit i afseende härå iakttagna, dels ett kreditiv å 85,500 kronor för upprätthållande af arméens pensionskassas egen pensio-

nering och dels ett kreditiv å 315,000 kronor för fortfarande tillämpning af nu gällande pensionsstater af den 9 Februari 1858 och den 6 November 1860; och

b) att vid anmälan af detta beslut Riksdagen må i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t efter vederbörandes hörande låta uppgöra och för Riksdagen framlägga förslag till förbättrad pensionering för arméens befäl med vederlikar, grundadt på bibehållande af arméens pensionskassa och höjande af delegarnes bidrag, så att det understöd, som från statens sida kommer att för pensioneringen erfordras, ej må i så hög grad, som nu blifvit af Kongl. Maj:t ifrågasatt, öfverstiga sammanlagda beloppet af de nu beviljade kreditiven.

Stockholm den 8 Maj 1876.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Reservationer:

af Herrar Grefve C. Beck-Friis, L. Nordenfelt och Grefve L. af Ugglas emot den i utlåtandet begagnade motivering.

af Herr J. H. Rosensvärd, som yrkade bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet aflättna nådiga proposition.

af Herr *Carl Ifvarsson*, som yrkade, att, i händelse någon skrivelse i det af Utskottet angifna syfte skulle anses behöflig, förslaget derom måtte erhålla följande lydelse:

att Riksdagen må i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t efter vederbörandes hörande låta uppgöra och för Riksdagen framlägga förslag till förbättrad pensionering för arméens befäl med vederlikar, grundadt på bibehållande af arméens pensionskassa och höjande af delegarnes bidrag, så att det understöd, som från statens sida må för pensionskassan erfordras, ej behöfver i någon betydligare mån öfverstiga sammanlagda beloppet af de nu beviljade kreditiven.

Herr *Liss Olof Larsson* har begärt få antecknadt, att han hos Utskottet icke deltagit i behandling af förevarande ärende.
